

Prof. dr hab. Dorota URBANEK
Instytut Lingwistyki Stosowanej
Wydział Lingwistyki Stosowanej
Uniwersytet Warszawski

OPINIA O DOROBKU NAUKOWYM DR. MAKSIMA DUŠKINA

w związku z postępowaniem habilitacyjnym zgodnie z wymogami art. 16 ust. 2 Ustawy z dn. 14.03.2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595, z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 1.09.2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

1. Informacje ogólne: wykształcenie i przebieg pracy

Pan dr MAKSYM DUŠKIN jest od roku 2009 pracownikiem Instytutu Sławistyki Polskiej Akademii Nauk (do czerwca 2018 r. był zatrudniony jako adiunkt, obecnie – asystent). Jest absolwentem Uniwersytetu Wileńskiego, gdzie w 1999 r. ukończył czteroletnie studia polonistyczne na Wydziale Filologicznym uzyskując bakalaureat oraz absolwentem Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie w 2001 r. uzyskał na Wydziale Polonistyki tytuł magistra. W roku 2009 w ramach postępowania w przewodzie doktorskim w Instytucie Sławistyki PAN uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa. Rozprawa doktorska *Wykładniki przybliżoności adnumeratywnej w języku polskim i rosyjskim* została napisana pod kierunkiem dr hab. Elżbiety Janus, a recenzentami byli prof. dr hab. Andrzej Bogusławski (UW) i prof. dr hab. Violetta Koseska-Toszewa (IS PAN).

2. Ocena działalności Kandydata w zakresie dydaktyki, popularyzacja nauki, udziału w konferencjach, udziału w projektach badawczych, podwyższania kwalifikacji zawodowych

Kandydat – ze względu na charakter instytucji naukowej, w której pracuje – ma niewielkie doświadczenie w zakresie dydaktyki: w latach 2012-2013 prowadził jedynie konwersatorium dla doktorantów IS PAN z zakresu technologii komputerowych w lingwistyce i innych dyscyplinach humanistycznych. Jako pomocniczy opiekun naukowy w Studium Doktoranckim IS PAN prowadził w latach 2013-2015 pracę *Nazwy osiągnięć w wybranych grach komputerowych* (z dokumentacji nie wynika czy praca została obroniona). Bardzo skromnie przedstawia się jego udział w konferencjach naukowych – w ciągu dziesięciu lat aktywnie (z

referatem) brał udział zaledwie w czterech międzynarodowych konferencjach naukowych (z czego trzy, organizowane przez IS PAN, miały miejsce w Warszawie, jedna w Kijowie), w dwóch wypadkach był członkiem komitetów organizacyjnych konferencji organizowanych przez IS PAN. Jako członek Zespołu Semantyki IS PAN brał też udział w zorganizowaniu szeregu warsztatów i spotkań roboczych w ramach współpracy IS PAN z instytucjami zagranicznymi. Z przedstawionej dokumentacji wynika, że w ciągu dziesięciu lat, jakie upłynęły od doktoratu, nie odbył żadnego stażu naukowego, nie podwyższał zatem swoich kwalifikacji zawodowych.

Od 2014 r. dr M. Duškin jest sekretarzem redakcji czasopisma „Acta Baltico-Slavica” (wyd. IS PAN), w latach 2013-2015 był natomiast członkiem redakcji czasopisma „Adeptus” (IS PAN). Kandydat jako wykonawca brał udział w infrastrukturalnym projekcie MONDILEX finansowanym przez Komisję Europejską (2010) oraz w dużym projekcie badawczym *Polish-Russian Parallel Corpus* oraz *Polish-Ukrainian Parallel Corpus* (konsorcjum naukowe CLARIN-PL, 2016-2018). W latach 2009-2012 uczestniczył też jako członek zespołu w pracach nad słownikiem polsko-bułgarsko-rosyjskim, który powstawał w oparciu o powyższy bułgarsko-polsko-rosyjski korpus równoległy. Jest tłumaczem szeregu artykułów naukowych z języka rosyjskiego na język polski.

3. Informacje o działalności naukowej

Poza publikacją wchodzącą w skład osiągnięcia naukowego wskazanego jako podstawa w przewodzie habilitacyjnym Kandydat jest autorem monografii podoktorskiej *Wykładniki przybliżoności adnumeratywnej w języku polskim i rosyjskim* (Warszawa, 2010) oraz dwunastu artykułów naukowych: pięciu artykułów w tomach wieloautorских oraz siedmiu artykułów w czasopismach punktowanych z listy WoS i ERIH. W tym ostatnim wypadku pięć prac powstało we współautorstwie, w *Autoreferacie* Kandydat ocenia swój wkład procentowy w nie od 20% do 50%. **Niestety, w dokumentacji zabrakło oświadczeń pozostałych autorów co do ich udziału procentowego (pomijam tu niemożność uzyskania takiego oświadczenia od zmarłej prof. V. Koseskiej).** Trudno zatem właściwie i w pełni ocenić tę część dorobku dr M. Duškina pod względem samodzielności naukowej, niezależnie od tego, że w załączniku 4 dokumentacji habilitacyjnej znalazły się skrótowe opisy zakresu wkładu pracy Kandydata. Ponadto aż pięć z tych publikacji ukazało się w

czasopiśmie „Cognitive Science” wydawanym przez IS PAN, co, niezależnie od poziomu naukowego tego periodyku, oznacza jednak publikacje w czasopiśmie wydawanym lokalnie przez Jego jednostkę macierzystą. Dorobek naukowy Kandydata poza osiągnięciem naukowym, które jest podstawą do wszczęcia postępowania habilitacyjnego przedstawia się zatem pod względem ilościowym skromnie.

Jeśli próbować ocenić kierunki zainteresowań naukowych Kandydata na podstawie dostarczonych prac (nie zostały one określone w *Autoreferacie*), to można wymienić tu po pierwsze obszar szeroko rozumianych badań semantyczno-morfologicznych nad liczebnikiem i wyrażeniami numerycznymi, co znalazło też odzwierciedlenie w głównym osiągnięciu naukowym, po drugie – badania o charakterze leksykologiczno-leksykograficznym. Zaznaczyć należy, że do pierwszego nurtu zainteresowań, obok pracy podoktorskiej, nawiązują trzy artykuły dotyczące zagadnień przybliżoności adnumeratywnej w języku polskim i rosyjskim na przykładzie połączeń leksykalnych wykładników przybliżoności i wyrażen numerycznych, m.in. pol. *około, przeszło, niespełna* i ros. *priblizitelno, primierno, svysze* (pkt. II. A poz. 1-2, pkt II. B. poz. 1). Artykuły napisane w języku angielskim lokują się jeszcze w polu badawczym rozprawy doktorskiej, sygnalizując osiągnięte wyniki i ewentualne dalsze perspektywy badań.

Większość artykułów w dorobku Kandydata poświęcona jest zagadnieniom związanym z tworzeniem bułgarsko-polsko-rosyjskiego korpusu równoległego i trójjęzycznego słownika polsko-bułgarsko-rosyjskiego. Te szeroko zakrojone pionierskie projekty Zespołu Semantyki IS PAN są dobrze znane Recenzentce, która jako recenzent naukowy uczestniczyła w tworzeniu tradycyjnej, papierowej wersji I tomu tego słownika. Prace pisane przez Kandydata we współautorstwie dotyczą zarówno problemów teoretyczno-metodologicznych powstałych przy tworzeniu korpusu i słownika (np. kierunku opisu materiału badawczego, pkt. II. A. poz. 5, pkt. II. B poz. 3), jak i semantycznych, takich jak dobór właściwego odpowiednika, szczególnie w sytuacji jego braku w istniejących słownikach (pkt. II. A. poz. 4, pkt. II. B. poz. 4), a także po części technologicznych, związanych z elektroniczną formą opracowania materiału leksykalnego, doбором programów i opracowaniem cyfrowej formy hasła (pkt. II. A poz. 3). Dr Duškin był jednym z opracowujących materiał rosyjskojęzyczny w obu projektach, uczestniczył w doborze przykładów do omówionych publikacji oraz w niektórych z nich w przygotowaniu części merytorycznej. Znajomość współczesnych technik pracy leksykologa i leksykografa znalazła wyraz w opracowanym przez dr M. Duškina obszernym *Praktycznym przewodniku po*

Korpusie Język Rosyjskiego, który stanowi fragment wydane go przez Wydział Polonistyki UW *Praktycznego przewodnika po korpusach języków słowiańskich* (2014). Publikacja ta ma charakter naukowo-popularyzatorski i jest niezmiernie cennym źródłem informacji nie tylko dla początkujących badaczy języków słowiańskich. Zainteresowania leksykograficzne Kandydata znalazły też odzwierciedlenie w artykule o słowniku języka dolnołużyckiego Arnošta Muki (1911-1928), obszernym studium tego niezwykle cennego źródła etnograficznego słowiańskiej mniejszości w Niemczech.

Podsumowując tę część opinii stwierdzić należy, że prace przedłożone do oceny reprezentują na ogół wysoki poziom naukowy, niestety w wypadku prac współautorskich (a więc w większości wypadków) Recenzentka nie jest w stanie ustalić stopnia samodzielności myślenia naukowego Kandydata.

4. Ocena osiągnięcia naukowego wynikającego z art. 16 ust.2 Ustawy z dnia 1 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, a także Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 1 września 2011 r.

Jako podlegające ocenie osiągnięcie naukowe Kandydat wskazał monografię napisaną w języku rosyjskim *Лингвистическая идея числительного в русских грамматиках XVIII-XIX в.* (*Lingwistyczna idea liczebnika w gramatykach rosyjskich XVIII-XIX ww.*). Praca wydana w 2018 r. w znanej serii sławistycznej „Slavica” Instytutu Sławistyki PAN zrecenzowana została przez prof. UKSW dr hab. Elżbietę Janus oraz dr hab. Jolantę Chojak (UW). Liczy 293 strony i składa się z siedmiu rozdziałów, zakończenia oraz obszernej bibliografii. Sam tytuł jest mylący i zawężający: w rzeczywistości mamy do czynienia z obszernym studium rozwoju językoznawczej idei liczebnika w języku rosyjskim od pierwszych rosyjskich gramatyk (M. Łomonosow), a nawet jeszcze wcześniej – od gramatyk języka staro-cerkiewno-słowiańskiego (M. Smotrickij, L. Zizanij) po dzień dzisiejszy, z wyraźnie sformułowaną pozycją samego autora na temat istoty liczebnika. Jak zaznacza w *Autoreferacie* Kandydat: *W pracy przeanalizowano trudną i długą drogę, jaką musiała przebyć lingwistyka rosyjska, zanim pojawił się po raz pierwszy i utrwalił pozornie oczywisty, z dzisiejszego punktu widzenia, pogląd: niektóre rosyjskie wyrazy imienne, oznaczające liczbę, w systemie podziału leksyki rosyjskiej na części mowy nie są ani rzeczownikami, ani przymiotnikami, stanowią bowiem w*

języku rosyjskim odrębną część mowy (str. 2). W *Uwagach wstępnych* do monografii Autor bardzo wyraźnie podkreśla, że praca nie jest opisem stanu badań nad rosyjskim liczebnikiem, a analizowane teksty gramatyk z XVIII-XIX w. będą przez niego traktowane jako źródła historyczne rosyjskiej myśli lingwistycznej: głównym obiektem pracy jest bowiem nie materiał językowy (leksykalny) jako taki, a poświęcone mu teksty lingwistyczne (str. 8-9). Zaznacza też, że sam materiał lingwistyczny w nich opisywany (wyrazy charakteryzowane jako *čislitelnyje* – liczebniki) ma zasadniczo stały charakter. Recenzentka zwraca na te założenia autorskie szczególną uwagę, gdyż, jak się wydaje, nie tyle nie do końca zostały one zrealizowane w monografii, co raczej przez obudowanie współczesnymi koncepcjami lingwistycznymi przesunięte na plan dalszy, a nawet przesłonięte przez interesującą autorską propozycję zasad kategoryzacji liczebnika.

Praca rozpoczyna się od omówienia pojęcia liczebnika na ogólnym tle teorii części mowy i od wyznaczenia współczesnej perspektywy badań nad tą wciąż niezdefiniowaną jednoznacznie częścią mowy (rozdział II i III). Autor zaznacza, że współczesne językoznawstwo posługuje się przy klasyfikowaniu części mowy różnorodnymi kryteriami – semantycznym (ontologicznym), morfologicznym, składniowym lub też kombinacją tych kryteriów. Jego zdaniem przyjęcie wyłącznie kryterium semantycznego jest absolutnie nietrafne w przypadku, gdy mówi się o podziale leksyki na części mowy, ponieważ mamy tu do czynienia z klasami o określonych cechach gramatycznych. W jego przekonaniu za podstawowe kryterium podziału powinno służyć tu kryterium gramatyczne. Przyjmuje też za A. Suprunem (1971), że: *zadanie lingwistów polega nie na tym, by znaleźć wygodny i spójny wewnętrznie podział wyrazów na części mowy, lecz na tym, by wykryć właśnie tę klasyfikację, która istnieje w danym języku, i ją opisać* (str. 19; por. także str. 81 -83)¹. To, obok przedstawionych wyżej, podstawowe założenie teoretyczne pracy.

Z tej też perspektywy Autor dokonuje przeglądu współczesnych (przede wszystkim XX-wiecznych) rosyjskich tekstów gramatycznych – od podręczników szkolnych przez prace naukowe i tzw. gramatyki akademickie. Omawia kolejno problem wyodrębnienia liczebnika jako części mowy w pracach szkoły formalnej (m.in. F. Fortunatow, D. Uszakow, A. Pieszkowski), założenia A. Szachmatowa, W. Bogorodickiego i W. Winogradowa. Szczególną uwagę poświęcono pracom nowego okresu – badaniom A. Zalizkiaka (1980, 2002), A. Bogusławskiego (1966) oraz I. Melčuka (1985), które zdaniem Autora, zawierają głęboką i

¹ Wszystkie cytaty z monografii habilitacyjnej M. Duškina w przekładzie na polski Recenzentki.

szczegółową analizę gramatycznych cech liczebnika rosyjskiego (str. 79). Szczególnie dużo miejsca poświęcono w monografii koncepcji I. Melčuka (str. 70-79), w ramach której badacz rosyjski wyróżnia liczebnik jako część mowy na podstawie 17 konstytuujących go cech (zarówno semantycznych - 1, morfologicznych - 5, jak i - w przeważającym stopniu - składniowych - 11). Co istotne - Melčuk bardzo wyraźnie mówi o tym, że przy wyróżnianiu danych cech bierze pod uwagę „typowe liczebniki”. Zwraca na to określenie uwagę także M. Duškin (str. 71), sam używając w dalszej części pracy w ramach autorskiej koncepcji liczebnika określeń „jądro danej części mowy”, „zjawisko o charakterze pogranicznym” (str. 105). Badacz chyba jednak nie do końca rozumie co, na poziomie idei naukowej, stoi za tymi określeniami. Mówiąc o niepełnym zrozumieniu założeń i koncepcji Melčuka przed Kandydata mam na myśli dalszy wywód M. Duškina w tej kwestii. Otóż podchodzi on do opisanych przez I. Melčuka cech liczebnika z punktu widzenia czysto ilościowego, statystycznego i zwraca uwagę na to, że nie wszystkie liczebniki spełniają wszystkie opisane przez Melčuka kryteria. Wśród cech liczebnika, które wymienia Melčuk są też takie, które określają i inne części mowy, co zdaniem M. Duškina nie jest właściwe. Według niego *klasyfikacja naukowa powinna mimo wszystko opierać się na procedurze, którą lekko odtworzyć na poziomie praktycznym, tj. różnica pomiędzy klasami powinna sprowadzać się do lingwistycznych opozycji konkretnych cech. (Wskazane, by klasyfikacja była binarna na poszczególnych etapach, to znaczy, by klasy powstawały w rezultacie stopniowego rozbicia leksyki na coraz to mniejsze podklasy na zasadzie zgodności/niezgodności z tym lub innym kryterium* (str. 74). Tym samym Autor rozprawy pozostaje na pozycjach tradycyjnego paradygmatu naukowego, podczas gdy praca Igora Melčuka pisana jest wyraźnie z wykorzystaniem odmiennego, nowego paradygmatu. Zastosowanie w niej znalazła bowiem nowa koncepcja kategorii i kategoryzacji, oparta na *pojęciu kategorii naturalnej*. Przeciwstawia się ona tradycyjnemu rozumieniu cech koniecznych i wystarczających idącemu jeszcze od Arystotelesa i zakłada, że u podstaw ludzkiej zdolności kategoryzacji leżą **kategorie naturalne i zjawisko prototypu semantycznego**. Rozwój tych pojęć wiąże się z filozoficzną koncepcją *podobieństw rodinnego* Wittgensteina, matematycznym pojęciem *zbiorów rozmytych*, psychologicznymi pracami E. Rosch (1974, 1978) nad procesem kategoryzacji, a w lingwistyce m.in. z badaniami G. Lakoffa i B. Johnsona (1973, 1980). W największym uogólnieniu kategorie naturalne stanowią elastyczny system, nie są izolowane, są stopniowalne, mają rozmyte granice, są rozciągliwe i nakładają się na siebie. Zbudowane

są z jasno widocznego centrum i rozmytych peryferii, a co za tym idzie – składają się na nie człony reprezentatywne i mniej reprezentatywne, w rezultacie kategoria „bycia X-em” (w tym wypadku – „bycia liczebnikiem”) jest stopniowalna. Piszę o tym tak obszernie nie dlatego, by dezawuować tradycyjne podejście do idei kategoryzacji i klasyfikacji (w tym też – naukowej), reprezentowane w tym wypadku przez Autora monografii, ale by zwrócić uwagę, że skoro jego praca ma dotyczyć **rozwoju naukowej idei liczebnika**, to należy uwzględnić w rozważaniach także **zmiany ogólnego paradygmatu myślenia naukowego w obszarze humanistyki wpływające na kształt określonych koncepcji naukowych**.

W rozdziale IV znaleźć można autorską propozycję teoretycznej podstawy wyróżnienia liczebnika jako części mowy. M. Duškin przeprowadza tu ciekawą, świadczącą o samodzielności myślenia naukowego dyskusję na ten temat, w szczególności krytykując podejście czysto semantyczne oraz pozycje autorów akademickiej gramatyki języka rosyjskiego (tzw. Gramatyki '80), które zakładają m.in. włączenie do klasy liczebników grupy nazywanej *sostownyje czislitel'nyje* (typu: pięćset sześćdziesiąt trzy miliony osiemset dwadzieścia dziewięć tysięcy sto jedenaście). Według M. Duškina, jeśli utożsamiać tego typu formacje z jednostkami leksykalnymi, to należy przyjąć, że także liczba takich wyrazów będzie nieskończona. Jego zdaniem ma to *przeczyć samej istocie języka, rozumianego jako system znaków, jako kod. Liczba wyrazów jest w nim z zasady ograniczona, nieograniczona jest jedynie możliwość łączenia ich w nowe kombinacje, w nowe teksty. Ograniczone też miałyby być możliwości słowotwórcze: liczba afiksów nie jest nieskończona, ograniczona jest też ilość tematów, z którymi każdy z nich może się łączyć, dając w rezultacie nowy wyraz* (str. 89). Przyznając rację Autorowi co do słuszności wypowiedzianego sądu w odniesieniu do klasy liczebników (jako kategorii bardzo starej we wszystkich językach świata i ograniczonej liczbowo), Recenzentka nie może w pełni zgodzić się z uogólniającym sensem Jego wywodu. Przyjmuje jednak, że Autor reprezentuje tu klasyczne strukturalistyczne podejście do języka. Przekonująca wydaje się w omawianym rozdziale autorska propozycja wyróżnienia kategorii liczebnika na podstawie jego zdolności do określonego typu łączliwości, a co zatem idzie - przyjmowania przez liczebniki określonego typu roli morfologiczno-składniowej. Zaobserwowana i przebadana przez Autora osobliwa cecha liczebników, jaką jest przyjmowanie dwójakiej roli w związkach z rzeczownikiem (narzucenie w mianowniku i w bierniku przez liczebniki rzeczownikowi formy dopełniacza – pełnienie zatem funkcji, jaką zazwyczaj pełni rzeczownik jako człon główny w związku wyrazowym oraz

podporządkowanie się rzeczownikowi w formach pozostałych przypadków – pełnienie zatem funkcji podobnej do funkcji przymiotnika w związkach wyrazowych z rzeczownikiem) pozwala na zaklasyfikowanie jako liczebnik określonej liczby leksemów – ok. 50 (str. 95-96). Autor wymienia je i pokrótce charakteryzuje w części nazwanej „Uzupełnienie do rozdziału”. Niezależnie jednak od tego M. Duškin zastrzega, iż jego celem w tej części pracy nie jest ostateczne określenie pełnego składu leksemów wchodzących w tę część mowy we współczesnym języku rosyjskim, a jedynie wykazanie, że możliwe jest ich wyodrębnienie na podstawie kryterium czysto gramatycznego. Jak należy rozumieć jest to odpowiedź na sugestie zawarte w szeregu pracach teoretycznych, które nie traktują liczebnika jako „gramatycznej” części mowy. Takie stwierdzenie Autor popiera w monografii cytataми przede wszystkim z gramatyk szkolnych, które jednak nie stanowią zasadniczego zrębu prac w danym obszarze. Na marginesie dodać należy, że opisane przez M. Duškina osobliwości w łączliwości liczebnika tłumaczyć mogą (z nieco innego niż przyjęty zazwyczaj punkt widzenia) swoisty dualizm liczebnika, w licznych gramatykach klasyfikowanego jako część mowy posiadająca jednocześnie cechy rzeczownika lub przymiotnika lub wręcz rozdzielana pomiędzy te klasy.

Jądro pracy w zamyśle Autora stanowić mają rozdziały V, VI i VII. To sprawnie i rzetelnie przeprowadzona analiza historycznych założeń kształtującej się na przestrzeni wieków gramatycznej koncepcji liczebnika jako części mowy języka rosyjskiego. Autor przedstawia zarówno propozycje autorów gramatyk języka staro-cerkiewno-słowiańskiego (str. 129-142), jak i rozwijającą się koncepcję kategorii „imion” w języku staroruskim (str. 113-128), które miały wpływ na kształtowanie się poglądów rosyjskich gramatyków w XVIII-XIX w. Na tak zarysowanym tle na przeszło stu stronach omawia następnie czternaście prac gramatycznych z tego ostatniego okresu. Analiza tekstów historycznych prowadzona jest według określonego schematu. Autor stara się zdefiniować co oznaczał termin „числительное (имя числительное)” - „liczebnik” w danej pracy, jaka relacja według autorów tekstów zachodziła pomiędzy pojęciem liczebnika, a pojęciami rzeczownika i przymiotnika, czyli innymi członami kategorii „imion”, na podstawie jakich kryteriów wyróżniano liczebnik spośród innych klas leksemów (jeśli go wyróżniano) oraz jakie typy liczebników i na podstawie jakich kryteriów wyróżniano w rosyjskich pracach gramatycznych z XVIII-XIX w. Według tego schematu zanalizowano m.in. tak znaczące dla rozwoju rosyjskiej myśli językoznawczej pozycje jak „Rossijskaja grammatika” M. Łomonosowa (1755-57), A. Barsowa

„Obstojatielnaja rossijskaja grammatika” (1783-88), I. Ornatowskiego „Nowiejszeje naciertanije prawil possijskoj grammtiki...” (1810) czy A. Wostokowa „Russkaja grammatika” (1831). Na podstawie przeprowadzonej analizy widać wyraźnie jak kategoria liczebnika w języku rosyjskim wyłania się stopniowo jako oddzielna część mowy w opisach gramatycznych, jakie typy liczebników wyróżniane są w różnych okresach historycznych i na podstawie jakich kryteriów są one określane. Wśród jasno sformułowanych wniosków końcowych jeden zwrócił szczególną uwagę Recenzentki (str. 269). M. Duškin zastanawia się mianowicie czy „kontrast przypadków”, który służy za podstawę wyodrębnienia liczebnika w oddzielną część mowy w jego koncepcji autorskiej występował na poprzednich etapach rozwoju języka rosyjskiego. Podaje tu kilka przykładów z tekstów XVII-wiecznych dokumentujących omówione zjawisko i na ich podstawie uznaje, że już wtedy istniały gramatyczne przesłanki do wyodrębnienia liczebnika jako samodzielnej części mowy języka rosyjskiego. Należy w tym miejscu podkreślić, że to stwierdzenie, samo w sobie zapewne i słuszne, bo udokumentowane językowo, **na poziomie logiki rozwoju myśli naukowej nie jest właściwe**. Autor zdaje się tu ignorować fakt, że w XVIII i XIX w., a nawet przez znaczą część wieku XX nikt nie zwracał uwagi na tego typu aspekty funkcjonowania jednostek językowych, niezależnie od coraz to doskonalszych metod opisu ich cech morfologicznych, składniowych i, wyraźnie odsuwanych na plan dalszy przez Autora pracy, semantycznych. Jeśli za cel pracy uznać wskazany przez M. Duškina rozwój lingwistycznej koncepcji liczebnika w gramatykach rosyjskich okresu dawnego, nie można oczekiwać od ówczesnych uczonych, że przyjmą w swoich pracach perspektywę XX-wieczną i późniejszą oraz wyróżniane współcześnie kryteria badawcze. To trochę tak, jakby twierdzić, że teoria ewolucji mogła powstać przed Darwinem, bo zięby Darwina istniały na Galapagos na długo przedtem, zanim wybitny biolog zobaczył je w 1835 r. Przypomnę, że sam Darwin nie uznawał tych ptaków za coś szczególnego, a nawet nie był pewien, jak należy je sklasyfikować; mimo różnorodności wyglądu i przystosowań, która dziś czyni je tak atrakcyjnymi dla ewolucjonistów, wrzucił wszystkie zebrane okazy do jednego worka, nawet nie zaznaczając, z której wyspy pochodzą – uznał je za niezbyt interesujące odmiany jednego gatunku, a nie samodzielne gatunki. Nazwa „zięby Darwina” po raz pierwszy pojawiła się sto lat po ich zobaczeniu przez Darwina i została spopularyzowana przez ornitologa Davida Lacka, który w 1947 r. opublikował pierwszą nowoczesną pracę poświęconą ekologii i ewolucji tych ptaków. Tak więc to nie Darwin, ale inni uczeni, badający przywiezione przez niego eksponaty, odkryli klasyczny już dziś przykład

radiacji adaptacyjnej tak istotnej dla współczesnego rozumienia mechanizmów ewolucji. Recenzentka przytacza ten przykład z innej niż humanistyka dziedziny, by uzmysłwić, że nie należy w pracach z zakresu rozwoju idei naukowej mylić perspektyw historycznych. Podobnie zresztą jak należy mieć pełną świadomość z jakich pozycji sami opisujemy dane zjawiska, jaki nurt myśli naukowej reprezentujemy i jakie nurty reprezentują koncepcje, które potencjalnie poddajemy oglądowi czy krytyce. Niezależnie, że takiej refleksji typu *meta* zabrakło nieco w pracy M. Duškina i niezależnie od pewnych niedociągnięć, wskazanych powyżej, **monografię *Лингвистическая идея числительного в русских грамматиках XVIII-XIX в.* wykazaną przez Kandydata jako osiągnięcie naukowe podlegające ocenie w przewodzie habilitacyjnym uznać należy za samodzielną, udaną próbę opisu tytułowych zagadnień.**

5. Konkluzja

Jak wskazano wyżej opinia Recenzentki o głównym osiągnięciu naukowym dr Maksima Duskina jest pozytywna. Na ocenę całościową dorobku naukowego, aktywności akademickiej (badawczej, dydaktycznej, organizacyjnej) Kandydata wpływają jednak także i inne czynniki. Przy obecnych wymogach ustawowych opisany w pkt. 2 i 3 bardzo skromny dorobek publikacyjny, znikomy aktywny udział w konferencjach naukowych oraz brak odnotowania jakichkolwiek oznak mobilności i podwyższania kwalifikacji nie pozwalają Recenzentce na wydanie ostatecznej pozytywnej całościowej oceny dorobku Kandydata, pomimo pozytywnej oceny Jego głównego osiągnięcia naukowego.

W ocenie Recenzentki **Habilitant nie spełnia wymogów** wynikających z art. 16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, a także Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Tym samym **Recenzentka nie może poprzeć wniosku dr Maksima Duškina o nadanie mu stopnia doktora habilitowanego w prowadzonym postępowaniu habilitacyjnym.**

[-] Prof. dr hab. Dorota URBANEK

Warszawa, 5 maja 2019 r.